

22. FEBRUAR 1957

«En flukt fra arbeidsløshet, håpløshet og nød»

Den 22. februar 1957 feiret Nordmannsforbundet 50-årsjubileum, og den norske regjeringen holdt fest på Akershus slott. Statsminister Einar Gerhardsen hyllet gjestene, de fleste var kommet fra Amerika og Canada:

Som organisasjon står Nordmannsforbundet på mange måter i en særstilling. Vi ser Nordmannsforbundets medlemmer som Norges uoffisielle ambassadører. Spredt over hele verden er de med på å bære Norges sak fram overalt der nordmenn lever og virker. Og nordmenn er det nær sagt overalt. Enda det norske folket er et av de minste i verden, kan en treffe nordmenn nesten hvor som helst på kloden. Forklaringen finner vi vel i utferdstrangen hos et sjøfarende folk, eventyrlysten og trangen til å oppleve noe nytt. Men de fleste av de nordmenn som gjennom åra har dratt ut fra landet, har vel gjort det fordi de i stillings medfør hadde bestemte oppdrag de skulle utføre, eller fordi de måtte ut for å livberge seg.

Nordmannsforbundets historie er sagaen om disse mange nordmenns liv der ute i det fremmede. Det er sagaen om seirer og nederlag, om hard og bitter virkelighet, om illusjoner som ble knust, men også om forhåpninger som ble oppfylt. Det store ved Nordmannsforbundets virksomhet er at det har maktet å samle alle disse landsmenn til felles arbeid for gamlelandets sak. Det er en organisasjonsoppgave av rang som her er gjort.

Det som gjør sterkest inntrykk på en, er å lese beretningen om utvandringen fra Norge i slutten av det forrige og begynnelsen av dette århundre. Det er nesten rystende å lese at om lag 750 000 nordmenn utvandret til Amerika i 50-årsperioden mellom 1865 og 1915. Det er verd å legge merke til at ved begynnelsen av denne perioden hadde Norge bare 1,7 millioner innbyggere. I denne perioden emigrerte det forholdsvis flere mennesker

fra Norge enn fra noe annet land i Europa. Til sine tider var det noe av en folkeflukt fra landet. En flukt fra arbeidsledighet, håpløshet og nød.

Også i slutten av 1920-åra og begynnelsen av 1930-åra hadde vi en stor utvandningsperiode. Det var i denne perioden at kommunestyrene rundt om i landet bevilget penger til folk som ville utvandre.

I dag har vi ikke lett for å forstå det som hendte dengang. I dag har vi bruk for alle våre sønner og døtre til byggende og skapende arbeid i Norge. Alle partier og alle samfunnslag står enig om den oppgaven, og vi håper at vi aldri skal komme dit igjen at landsmenn skal måtte forlate fedrelandet for å finne anvendelse for sin arbeidskraft og sitt initiativ. Det utelukker ikke at enkelte vil reise ut for å lære, for å løse bestemte tidsbegrensede oppgaver, eller for å slå seg ned for godt i et annet land. I en fri verden skal grensene være åpne, og folkene og landene vil bare vinne på en viss menneskelig utveksling.

Vi vil gjerne at de nordmenn som reiser ut, ikke skal glemme det landet de kommer fra. Men de som har tenkt å slå seg til for godt i et annet land, skal da prøve å gjøre det helt og fullt. Da skal de bestrebe seg på å bli gode borgere av sitt nye hjemland og prøve å slå rot der. Ellers blir de aldri lykkelige. Men vi vil gjerne at de som på denne måten reiser fra Norge, alltid skal huske sitt fedreland, og vi vil gjerne at de skal tenke på det med glede og prøve å holde kontakten med det. Og her vil Nordmannsforbundet være til god hjelp.

Vi som er født i Norge eller har slekt som kommer fra Norge, vil alltid ha noe som binder oss sammen. La oss til enhver tid prøve å stille oss slik at vi kan være stolte og glade over det som binder oss sammen. Her hjemme er vi lykkelige når vi hører om nordmenn eller folk av norsk ætt som gjør det godt ute i verden. Da synes vi det faller litt glans også på Norge. Og vi som er hjemme, må prøve å stille oss slik at nordmenn og norskættede ute kan være litt stolte av det landet de opprinnelig kom fra.

Så må jeg få lykkønske Nordmannsforbundet med jubileet — og takke for at det på en så tilfredsstillende måte har maktet å løse sin oppgave: å knytte våre utvandrede landsmenn til fedrelandet og å holde Norges navn og Norges gagn fram overalt hvor nordmenn finnes. Nettopp fordi vi er et lite land, er det så viktig for oss at hver nordmann ute i verden føler seg som en norsk forpost i det fremmede. Vi trenger talsmenn med varme hjerter og solidarisk fedrelandssinn ute i den store, vide verden, og det er en lykke for Norge at vi har dem.